

KAKŠEN JE TERAPEVTSKI KONJ?

Objavljeno v Reviji o konjih, september 2008

Ko beseda nanese na terapijo s pomočjo konja, je eno izmed najpogostejših vprašanj: »Katera pasma je najprimernejša za terapevtskega konja?«.

- Ni najprimernejše pasme. Terapevtski konj se ne rodi, terapevtski konj se ustvari s primerno vzgojo in ustreznim šolanjem.

Pogosto prevladuje napačno prepričanje, da terapevtski konj ne potrebuje nobenih posebnih znanj, saj terapije potekajo pretežno v koraku. To je le še eden izmed stereotipov. Konj, ki opravlja svoje poslanstvo terapevta, mora biti v osnovi šolan prav tako dobro, če ne še bolje, kot običajni športni konj. Biti pa mora še posebej usposobljen za opravljanje svojega terapevtskega poslanstva. Od terapevtskega konja je namreč zahtevana maksimalna poslušnost, koncentracija in sodelovanje s preostalimi člani terapevtskega tima. V tujini se cene izšolanih terapevtskih konjev gibljejo od 10.000 € navzgor. V Sloveniji izšolanih terapevtskih konjev sploh ni mogoče kupiti; posamezniki, ki izvajajo tovrstne terapije, si jih morajo izšolati sami, z vložkom lastnega znanja in izkušenj.

Od žrebeta do terapevta

Prva leta življenja potekajo bodočemu terapevtskemu konju v istem ritmu in na enak način kot ostalim, ki bodo kasneje postali rekreativni ali športni konji. Pomembno je, da se konj v teh letih naužije čim več brezskrbne svobode, da krepí svoje mišice skozi igro z vrstniki, se nauči črednih pravil in je deležen čim več pozitivnih stikov z drugimi konji in seveda tudi z ljudmi. Prav je, da konja že od žrebitve naprej navajamo na našo bližino, da nam začne brezpogojno zaupati in nas sprejme. Zgodaj začnemo tudi z delom na povodcu, da se že kot žrebe nauči spremljati človeka pri njegovem gibanju.

Po tretjem letu starosti pričnemo z osnovnim šolanjem: navajanje na sedlo in uzdo, delo na lonži, sprejemanje teže jahača, iskanje ravnotežja, razvijanje aktivnega, sproščenega in enakomernega gibanja naprej v različnih hodih (korak, kas, galop) ... Sledi učenje dela preko kavalet in osnovnih dresurnih vaj vsaj do težavnostne stopnje »L«. Pri prehodu na višjo stopnjo znanja se vedno prilagajamo vsakemu posameznemu konju posebej, saj konji dozorevajo različno hitro, prav tako so lahko nekateri konji bolj učljivi in dojemljivi do novih zahtev. Pri vsem tem pa moramo biti izjemno pazljivi, da nikoli ne prehitavamo konjevih sposobnosti in mu damo dovolj časa, da osvoji zaželeno znanje. Konju mora učenje predstavljati prijetno aktivnost in spodbujati njegovo radovednost. Zato moramo poskrbeti, da aktivnosti kombiniramo tako, da so čim bolj raznolike in vključujejo tako delo v jahalnici ali na jahališču kot tudi sprehode in jezdenje v naravi.

Šele po zaključenem osnovnem šolanju, to je pri približno konjevem petem oziroma šestem letu starosti, se lahko presodi, ali je konj karakterno primeren za usposabljanje za terapevtskega konja. Kljub temu, da terapije potekajo pretežno v koraku, so za konja tako fizično kot tudi psihično naporene.

Zakaj mora biti konj dobro pripravljen na delo v terapevtskem timu?

Gibalno ovirane osebe in osebe s težavami na področju motorike običajno močno rušijo konjevo ravnotežje, saj njihovo telo na začetku pogosto ni dovolj elastično in sposobno

prilaganja konjevemu gibanju. Šele med procesom terapije je mogoče vzpostavljati harmonijo in uravnoteženost med konjem in jahačem. Konj se mora navaditi tudi na različne telesne reakcije jahača (spastični krči, nenadni gibi trupa ...).

V neposredni bližini konja so običajno vsaj trije ljudje naenkrat: vodnik konja, terapevt in jahač. Pri terapevtskem delu se uporablja tudi veliko pripomočkov, na katere mora biti konj navajen, sicer mu lahko takšne situacije predstavljajo precejšen psihični napor. Konj mora namreč ostati miren, poslušen, slediti mora terapiji in komunicirati s celotnim timom. To pa od konja zahteva veliko mero uravnovešenosti in zaupanja do ljudi okoli sebe.

Kako izbirati primernega terapevtskega konja?

Ustrezno šolanega konja izberemo za dodatno usposabljanje za terapevtskega konja glede na naslednje kriterije.

Ustrezen karakter: pozornost, komunikativnost, veselje do dela z ljudmi, radovednost, odzivnost, učljivost, senzibilnost, ubogljivost, zanesljivost, predvidljivost reakcij v novih situacijah, zaupljivost ... Kot vidimo, je zaželenih lastnosti veliko več kot le stereotipna mirnost in poslušnost, ki naj bi ju imeli terapevtski konji. Konj ne sme biti apatičen, predstavljati mora živo bitje, ki se odziva na dogajanje, ima svoj karakter in izkazuje življenjsko energijo, vendar na ustrezen način in tako, da ne prestraši jahačev okoli sebe. Glede na cilje, ki jih hočemo doseči v procesu terapije in glede na značajske lastnosti jahača, pa izbiramo še konje z dodatnimi specifičnimi lastnostmi.

Ustrezen način gibanja: način gibanja konja je odvisen predvsem od njegove konstitucijske zgradbe. Zaželen je dolg, raven in mišičast hrbet, dolge noge, prožen vrat. Način gibanja konja je posebno pomemben za izvajanje hipoterapije (poseben fizioterapevtski postopek na nevrolški osnovi, ki izkorišča učinek trodimenzionalnega načina gibanja konjevega hrbta). Konjevo gibanje mora biti sestavljeno iz dolgih, mehkih, enakomernih, harmoničnih in elastičnih korakov, ki tvorijo ustrezne impulze in jih preko nihlajev konjevega hrbta učinkovito prenašajo na jahača.

Ustrezna velikost konja: velikost konja se izbira glede na velikost in težo jahača ter glede na velikost terapevta. Velikost izbiramo tudi glede na druge terapevtske cilje, npr. jahanje velikih konjev bo jahaču predstavljalo večji izziv in mu pomagalo do vzpostavitve večje samozavesti ...

Kako doseči, da bo naš terapevtski konj zdrav, srečen in zadovoljen?

Vsi konji so bitja gibanja in bitja svobode. Imeti možnost svobodnega gibanja in sproščanja svoje življenjske energije, biti del črede in pripadati skupini, negovati socialne odnose, počutiti se varno ... - to so osnovne potrebe vsakega konja. Še posebej pa so to potrebe terapevtskega konja, ki opravlja tako odgovorno delo kot je delo v terapevtskem timu.

Terapevtskemu konju moramo omogočati dovolj raznolikih aktivnosti, da mu ne bo dolgčas. Redno ga morajo jahati tudi izurjeni jahači, ki nenehno izboljšujejo njegovo znanje, kondicijo in poslušnost. Jahanje ne sme biti omejeno le na jahališče, temveč je zaželeno, da se terapevtski konj sprošča tudi na terenu, kjer različni dražljaji krepijo njegovo pozornost, senzibilnost in radoživost.

Vsak konj, ki bo imel izpolnjene naštetje potrebe in se čutil varnega in ljubljenega, bo zdrav, srečen in zadovoljen. Z veseljem bo sodeloval in užival v svojem delu ter nam v zameno za skrb ponudil svojo predanost in prijateljstvo.

Avtorica prispevka: Metka Demšar Goljevšček, univ.dipl.ped. in soc. kult., terapevtka za TPK, metka@nakonju.si

Ustanova: Fundacija NAZAJ NA KONJA, Starošince 37, 2326 Cirkovce, www.nakonju.si